

POSTANOWIENIE

9 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszczke

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 9 sierpnia 2023 r. w Warszawie wniosku M.S. o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej od postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku z 28 kwietnia 2022 r., III Ca 972/21, wydanego w sprawie z wniosku R.S. z udziałem B.B., R.B., H.C., A.C., B.S., M.S. i W.S. o stwierdzenie nabycia spadku

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od M.S. na rzecz R.S. 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 18 czerwca 2021 roku, XII Ns 920/10, Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe w Gdańsku stwierdził nabycie spadku z ustawy [...].

Postanowieniem z 28 kwietnia 2022 r., III Ca 972/21, Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił apelacje wnioskodawcy oraz jednego z uczestników. Wnioskodawca wnosił o stwierdzenie nabycia spadku po spadkodawcy na podstawie jego testamentu, a apelujący uczestnik o stwierdzenia nabycia spadku po spadkodawczyni na podstawie jej testamentu. Sąd drugiej instancji podzielił ocenę Sądu Rejonowego, iż testamenty sporządzone przez spadkodawców są nieważne ze względu na sporządzenie ich w stanie

wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, spowodowanym zespołem otępiennym stwierdzonym u obydwójga spadkodawców.

Apelujący uczestnik skargą kasacyjną wniósł o uchylenie wyroku Sądu odwoławczego w części oddalającej jego apelację zarzucając naruszenie przepisów postępowania:

1) art. 379 pkt 5 w związku z art. 378 § 1, 386 § 2, 155 § 2, 271 § 1, 289 oraz 13 § 2 k.p.c. przez nie wzięcie pod uwagę z urzędu nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji, spowodowanej zabronieniem skarżącemu zadawania biegłej dalszych pytań w trakcie ustnego wyjaśniania opinii,

2) art. 378 § 1 w zw. art. 155 § 2, 271 § 1, 289 oraz 13 § 2 k.p.c. przez pominięcie zarzutu apelacji uczestnika w postaci naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 155 w zw. z art. 271, 289 oraz 13 § 2 k.p.c. przez uniemożliwienie uczestnikowi zadawania pytań biegłej,

3) 235² § 1 pkt 3 w związku z art. 227, 391 § 1 i 382 k.p.c. poprzez pominięcie zgłoszonego w apelacji wniosku o przeprowadzenie dowodu z biegłego z zakresu chorób wewnętrznych na okoliczność, że stwierdzony przez Sąd w oparciu o inne dowody zespół otępienny był wynikiem dolegliwości somatycznych, które były przemijające i nie mogły wpływać na ocenę stanu świadomości spadkodawcy.

Uczestnik wniósł o przyjęcie skargi do rozpoznania ze względu na oczywistą zasadność dwóch pierwszych zarzutów kasacyjnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Na posiedzeniu jawnym [...] skarżący, mimo obecności pełnomocnika, postanowił osobiście zadawać pytania biegłej psychiatrze w toku ustnego wyjaśnienia pisemnej opinii. Zadawanie pytań przez uczestnika rozpoczęło się w 2. godz. 25 min. posiedzenia. Po niemal 2,5 h przewodnicząca (w 4. godz. 58 min. posiedzenia) pozbawiła skarżącego możliwości zadawania dalszych pytań biegłej. Wcześniej przewodnicząca 18 razy uchyliła pytanie uczestnika, a jego pełnomocnik nie wnosił zastrzeżeń w trybie art. 162 k.p.c. co do uchylenia pytania. Zastrzeżenie, na następnym posiedzeniu, złożył tylko co do pozbawienia mocodawcy możliwości zadawania dalszych pytań.

Przebieg posiedzenia świadczy, iż uczestnika nie pozbawiono możliwości zadawania pytań biegłej, a jedynie możliwości zadawania dalszych pytań, co nie jest równoznaczne z pozbawieniem strony możliwości obrony swych praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. Nawet całkowite uniemożliwienie zadawania pytań nie musi oznaczać pozbawienia możliwości obrony swych praw. Jeżeli strona nie wskazuje pytania, które zamierzała zadać, nie można stwierdzić naruszenia przepisów postępowania mogącego mieć wpływ na wynik sprawy, a tym bardziej nieważności postępowania. W apelacji uczestnik uzasadnił ten zarzut tylko stwierdzeniem, że brak możliwości zadawania dalszych pytań doprowadził „do niemożności usunięcia przez uczestnika wątpliwości co do treści opinii”. Dopiero w skardze kasacyjnej uczestnik wskazał, że zamierzał spytać biegłą, jak spadkodawczyni mogła sprawować opiekę nad niepełnosprawnym i niesamodzielnym wnukiem będąc zupełnie niezdolną do pojmowania otaczającej ją rzeczywistości. Zatem nieuzasadniony jest zarzut, iż Sąd drugiej instancji nie uznał postępowania przed Sądem Rejonowym za nieważne. Także wskazanie tego pytania w apelacji nie prowadziłoby do uznania postępowania przed Sądem pierwszej instancji za nieważne, gdyż w takim przypadku Sąd odwoławczy mógłby uzupełniając wysłuchać biegłą.

Wg skarżącego obowiązkiem sądu przed zabronieniem zadawania pytań jest zaproponowanie uczestnikowi zadawania pytań przez pełnomocnika, a Sąd pierwszej instancji nawet nie umożliwił uczestnikowi skonsultowania się z pełnomocnikiem.

Zastępująca pełnomocnika skarżącego aplikantka adwokacka była przy uczestniku przez całe posiedzenie i w każdej chwili mogła przejąć zadawanie pytań. W przypadku pytań uchylanych przez przewodniczącego pełnomocnik lub jego substytut może poprawić sformułowanie pytania i zdać jej poprawnie zamiast strony. Może także wnieść o przerwę w celu skonsultowania ze stroną celu uchylanych pytań. Uczestnik w skardze nie wyjaśnił, dlaczego nie wykorzystał tych możliwości.

Pominięcie w uzasadnieniu orzeczenia sądu drugiej instancji ustosunkowania się do zarzutu apelacyjnego stanowi naruszenie art. 387 § 2¹

pkt 2 k.p.c., a nie zarzucone skargą naruszenie art. 378 k.p.c. Przede wszystkim naruszenie przepisów postępowania może być podstawą skargi kasacyjnej, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), czego skarżący nie wykazał. Wg skargi rozpoznanie zarzutu uniemożliwienia zadawania dalszych pytań doprowadziłoby do uchylenia postanowienia Sądu Rejonowego i przekazania mu sprawy do ponownego rozpoznania. Jak wyżej wskazano Sąd odwoławczy co najwyżej mógłby zażądać od biegłej odpowiedzi na piśmie lub ustnie na pytanie wskazane dopiero w skardze kasacyjnej, lecz bez naruszenia art. 386 § 2 i 4 nie mógłby uchylić postanowienia zaskarżonego apelacją.

Ponieważ zarzuty kasacyjne objęte wnioskiem o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie są oczywiście uzasadnione, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ k.p.c. oddalił wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania.

Na podstawie art. 520 § 3 zdanie pierwsze k.p.c. wnioskodawcy przysługuje zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę w wysokości określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[as]

(A.T.)